

Els Borja i els Rovira: una llarga relació

Autor: Pep Comajuncosa
Data de publicació: 30-03-2011

Els Borja i els Della Rovere eren junts a la Cort Pontifícia de Roma. Però abans que s'enfrontessin a mort Julià della Rovere i Roderic de Borja, aquest darrer va ser determinant perquè Francesc della Rovere fos coronat Papa. Ara bé, si resultés que els Della Rovere eren uns Rovira, com defensa en Jordi Bilbeny, potser també els Rovira i els Borja, van tenir una forta relació a Catalunya. En Pep Comajuncosa n'ha resseguit les traces i ens en mostra alguns detalls.

Una de les cases més grans que s'han restaurat al mercat del Born és la pertanyent al baró de Sant Vicenç. Segons la informació que ens aporta en Garcia Espuche al seu llibre La ciutat del Born, al 1637, a la casa hi vivia l'Anna de Cardona. Pel motiu que fos, en aquesta casa el cardenal Gaspar de Borja i Velasco hi tenia guardat un bon nombre de pertinences que en determinat moment reclamà a través d'un document que és el que ha trobat en Garcia Espuche. I no pas coses poc importants, sinó de gran valor. Inclouen "un sapato de terciopelo carmesí de Paulo quinto", "la massa de plata de Paulo quinto", "el reliquiario de oro y cristal con la reliquia del beato Francisco de Borja, mi señor", i un llarguíssim etcètera. També hi havia un retrat del cardenal. En Garcia Espuche fa notar que es conserva un retrat del cardenal Borja i Velasco signat per Velázquez, però no insinua que sigui aquest.

Aquests fets guanyen una especial rellevança si sabem que els avantpassats d'aquesta Anna de Cardona són, des del segle XV, uns Rovira. L'arbre genealògic l'aporta el mateix Garcia Espuche, i ha estat confeccionat a partir de la documentació notarial que és la base del seu llibre. La mare de l'Anna de Cardona és Francesca Rovira, única filla d'en Galceran Rovira i Despuig, fill de Galceran Rovira i Franch (casat el 1519), fill d'en Pere Rovira (casat el 1468), fill d'un altre Pere Rovira. Tots ells ciutadans honrats. Aquest Pere Rovira sembla que fou un destacat buscaire i un gran comerciant. Tenia una companyia comercial formada amb Gaspar Montmany, companyia de gran importància no només a Catalunya, sinó a tota la Mediterrània. I com no podia ser d'altra manera, tenia vincles importants amb els territoris italians de la corona catalano-aragonesa.

En Pere Rovira i la seva companyia apareixen sovint citats a l'obra Els mercaders catalans i l'expansió de la corona catalano-aragonesa, d'en Mario Del Treppo. Sense anar més lluny, la posa com exemple en parlar de la ruta del Mediterrani oriental que, quan el Magnànin esdevingué rei de Nàpols, tocava sovint aquest port i els de Sicília de camí cap a Alexandria o Rodes. També posa aquesta companyia Rovira-Montmany com a exemple de perfecta organització de viatges que portaven mercaderies a Sicília i tornaven amb blat indispensable per abastir el Principat.

Dues conclusions caldria retenir de tot el que he dit. Una primera: que a mitjan segle XV uns Rovira barcelonins formen part de l'elit econòmica de la corona catalano-aragonesa, cosa que sens dubte els posa en contacte estret amb la cort d'Alfons el Magnànim. I en segon lloc: el fet que dos segles més tard, a final del XVII, un Borja, el cardenal Gaspar de Borja, que va ser entre moltes altres coses virrei de Nàpols i president del consell d'Aragó, encara mantenia un contacte estret amb uns Rovira barcelonins que formaven part de la burgesia catalana des de mitjan segle XV.

En Gaspar de Borja i Velasco té un arbre genealògic que el relaciona amb el moll de l'os del món polític i de la cultura de la corona catalano-aragonesa. És nét de Sant Francesc de Borja que, a la vegada, és besnét tant de Ferran el Catòlic com d'en Roderic Borja, el papa Alexandre VI. Però la documentació notarial prova que, malgrat això, o possiblement per això mateix, seguia en contacte amb aquests Rovira barcelonins.

Pep Comajuncosa